

NTNUs system for kvalitetssikring av utdanning

02. oktober 2013

NTNUs system for kvalitetssikring av utdanning

Innhold

1. Om NTNUs system for kvalitetssikring av utdanning	2
2. Mål for kvalitetssikring av utdanning på NTNU	2
3. Roller, ansvar og oppgaver i NTNUs system for kvalitetssikring av utdanning	3
4. Plan-, rapport- og oppfølgingsprosess	11

1. Om NTNUs system for kvalitetssikring av utdanning

NTNUs strategi vektlegger kvalitet i utdanningen og har som mål at «All utdanning er preget av kvalitet på høyt internasjonalt nivå, faglig og pedagogisk» og at «Alle fagmiljøer skal utvikle god utdanningsledelse og kvalitetskultur med bruk av systematisk evaluering og god oppfølging». NTNUs system for kvalitetssikring av utdanning skal bidra til at NTNU når disse målene.

NTNUs system for kvalitetssikring av utdanning beskriver mål for kvalitetssikringsarbeidet og definerer roller, ansvar, oppgaver og oppfølgingsprosesser. I tillegg til kvalitetssikringssystemet finnes føringer som er nedfelt i lov, forskrift og lokale bestemmelser. Se vedlegg 1, «Lokale bestemmelser med relevans for kvalitetssikring av utdanningen». Til støtte i kvalitetssikringsarbeidet finnes verktøy, maler og eksempler på god praksis. Fakultetene kan ha lokale veiledere som beskriver egne fora og prosesser som understøtter mål, krav og roller definert i dette dokumentet.

Målet for NTNUs system for kvalitetssikring av utdanning er å utvikle kvaliteten i utdanningen på alle nivå; bachelor, master og ph.d., og å sikre kvalitet i prosesser og aktiviteter som har betydning for utdanningskvaliteten. Spesifikke krav som gjelder ph.d.-utdanningen er beskrevet i vedlegg 2, «Felles standard for NTNUs ph.d.-utdanning».

2. Mål for kvalitetssikring av utdanning på NTNU

Kvalitetssikringsarbeidet skal bidra til at studentene oppnår læringsutbyttet som er definert for emnene og studieprogrammene.

Kvalitetssikring av emner: Målet er å sikre at emnets læringsmål er oppdaterte og relevante, at læringsaktivitetene i emnet bidrar til at studentene oppnår læringsutbyttet og at det er sammenheng mellom læringsmålene, læringsaktivitetene og vurderingsformene.

Kvalitetssikring av studieprogram: Målet er å sikre at studieprogrammets læringsmål er oppdaterte og relevante og at emnene som inngår bidrar til at studentene oppnår læringsutbyttet i studieprogrammet. Kvalitetssikring av studieprogram skal sikre at emnene er koordinerte horisontalt og vertikalt.

Kvalitetssikring av NTNUs studieprogramportefølje: Målet er å sikre at NTNU ivaretar samfunnsoppdraget gjennom å tilby en helhetlig portefølje med relevant utdanning av høy internasjonal kvalitet i tråd med NTNUs strategi.

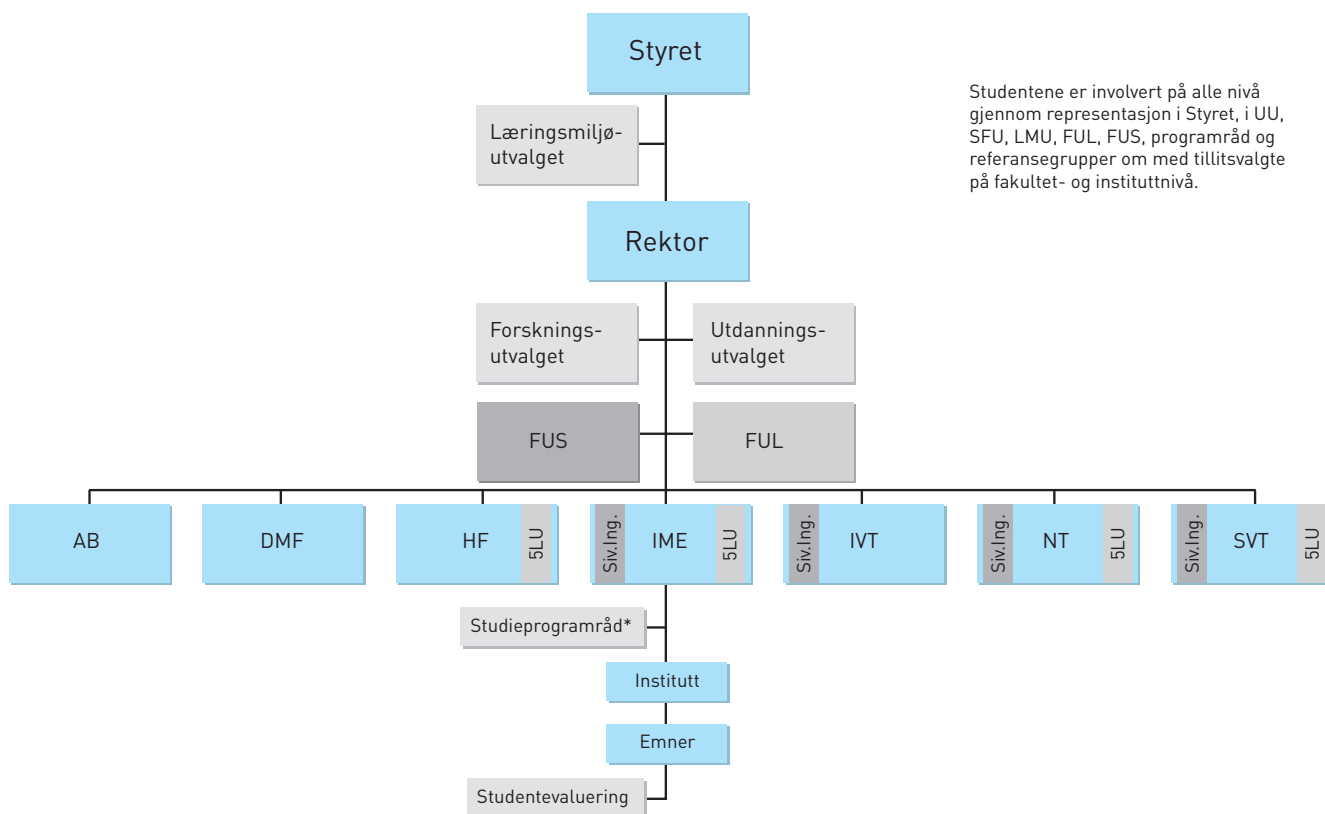
Kvalitetssikring av studieadministrative støtteprosesser: Målet er å sikre at NTNU har effektive og hensiktsmessige støttefunksjoner og informasjonssystemer som er tilpasset primæroppgavene og studentenes læring.

3. Roller, ansvar og oppgaver i NTNUs system for kvalitetssikring av utdanning

Styret har det overordnede ansvaret for at NTNU har et tilfredsstillende system for kvalitetssikring av utdanning. Ansvar for at kvalitetssikringsarbeidet gjennomføres i henhold til kravene er et linjeansvar, dvs. et ansvar for rektor, dekaner og instituttledere.

For å sikre kontinuitet og at målsettinger følges opp gjennom prioriteringer og tiltak, er kvalitetssikringsarbeidet forankret i NTNUs ledelseslinje. Ansvar kan ikke delegeres, men oppgaver kan delegeres. For eksempel kan dekan delegerer oppgaver knyttet til kvalitetssikring av studieprogram til instituttleder eller studieprogramleder. Se vedlegg 3, «Modeller for ledelse av studieprogram».

Figuren nedenfor viser NTNUs ledelseslinje med råd og utvalg og sammenheng mellom disse i kvalitetssikringsarbeidet:

* Studieprogramleder leder studieprogramrådet og rapporterer til dekan eller til instituttleder avhengig av hvor oppgavene knyttet til kvalitetssikring av studieprogram er delegert.

Den enkelte student forventes å delta aktivt i evaluering gjennom å gi løpende tilbakemelding til referansegruppene for sine emner, og å delta i referansegrupper, spørreskjemaundersøkelser, møter med mer.

Dersom studentene opplever at evalueringer ikke blir gjennomført eller fulgt opp i henhold til krav i NTNUs system for kvalitetssikring av utdanning, skal de melde fra om dette til studenttillitsvalgte, instituttledelse, programledelse eller fakultetsledelse. NTNU har et nettbasert avvikssystem hvor studentene kan melde fra dersom disse ikke følger opp.

Referansegruppen skal ha løpende dialog med alle emnets studenter og representere studentene i referansegruppemøter. Referansegruppen skal skrive referansegrupperapport med forslag til tiltak, som sendes emneansvarlig.

Referansegruppemetodikk

Alle emneevalueringer skal inneholde studentevaluering, normalt gjennom referansegruppemetodikk. Se vedlegg 4, «Referansegruppemetodikk».

Studentdemokratiet skal representere studentene i kvalitetssikringsarbeidet på alle nivå i organisasjonen: Styret, Utdanningsutvalget, Læringsmiljøutvalget, Forvaltningsutvalget for lektorutdanningene, Forvaltningsutvalget for sivilingeniørutdanningen. Studentdemokratiet har tillitsvalgte på fakultet- og instituttnivå og i alle studieprogramråd. Studenttinget har en politisk ledelse som skal bidra i prosessene på sentralt nivå og bistå tillitsmannsapparatet.

Ph.d.-kandidatene er involvert i kvalitetssikringsarbeidet på tilsvarende måte som ordinære studenter i relevante organer på alle nivå. Doktorgradskandidatenes interesseorganisasjon (DION) bidrar i prosessene ved behov.

Faglærer skal gjennomføre undervisnings- og læringsaktiviteter som bidrar til at studentene oppnår læringsutbyttet for emnet. Der det bare er én faglærer, er denne også emneansvarlig. Dersom flere faglærere deler undervisningen i et emne, danner de et emneteam som ledes av en emneansvarlig. Faglærer skal ta opp med emneansvarlig faglige, pedagogiske og praktiske forhold som kan forbedre kvaliteten på emnet.

Emneansvarlig skal lede emneteamet. Emneansvarlig har ansvar for planlegging, koordinering og gjennomføring av emnet, slik at sammenheng mellom undervisning, læringsaktiviteter og vurdering, blir hensiktsmessig og bidrar til at studentene oppnår læringsutbyttet for emnet. Emneansvarlig skal følge opp handlingsplan besluttet av instituttleder.

Emneevaluering

Krav

Ved hver gjennomføring skal emneansvarlig gjennomføre en emneevaluering. Alle emne-evalueringer skal inneholde en studentevaluering, normalt basert på referansegruppe-metodikk. Ved minimum hver tredje gjennomføring av emnet skal emneansvarlig aktivt etterspørre tilbakemelding fra alle emnets studenter for å sikre at informasjonsgrunnlaget er representativt.

Emneansvarlig skal for hver gjennomføring utarbeide en emnerapport (se vedlegg 5 for mal) med forslag til handlingsplan. Rapporten sendes til nåværende studenter i emnet, instituttleder og studieprogramleder(e). Rapporten er tilgjengelig for studenttillitsvalgte på institutt, fakultet og studieprogram og for referansegruppene ved de tre følgende gjennomføringene.

Tema

Læringsmålene: Er de oppdaterte og relevante? Er de tydelig kommunisert til studentene? Er det god sammenheng mellom emnets læringsmål og parallelle og tidligere emner?

Undervisnings- og læringsaktivitetene: Hvordan bidrar de til at studentene oppnår læringsutbyttet for emnet? Er type læringsaktivitet, nivå og progresjon hensiktsmessig? Hvordan er studentenes egeninnsats og motivasjon? Hvordan er læringsmiljøet?

Vurderingsformene: Er denne i samsvar med læringsmålene og undervisnings- og læringsaktivitetene, slik at studentene prøves på en hensiktsmessig måte som bidrar til studentenes læring?

Grunnlag

Grunnlag for emneevalueringene er tidligere emne- og programrapporter med handlingsplaner, referansegruppens tilbakemeldinger, tilbakemeldinger aktivt innhentet fra hele studentgruppen som følger emnet og relevant statistikk. Eksempel på statistikk: strykprosent, frafall, karakterfordeling.

Instituttleder skal påse at kvalitetssikring av instituttets emner gjennomføres i henhold til kravene over, og at kvalitetssikringsarbeidet dokumenteres og inngår i den årlige kvalitetsmeldingsprosessen. Instituttleder skal påse at studieprogramledere får relevant grunnlag fra instituttet, inkludert emnerapporter fra alle emner som inngår i gjeldende studieprogram. Instituttleder vedtar handlingsplaner og følger opp disse gjennom ressurstildeling og personalledelse.

Studieprogramleder skal lede studieprogramrådet og i samråd med dette løpende vurdere kvaliteten i studieprogrammet. Som grunnlag for dette arbeidet skal studieprogramleder ha tilgang til relevant informasjon for å vurdere kvalitet og tiltak, inkludert alle emnerapporter.

Studieprogramleder skal også kunne delta i relevante fora der kvaliteten i studieprogram drøftes. Studieprogramleder utarbeider årlig studieprogramrapport med forslag til handlingsplan, som sendes til dekan, og til FUS eller FUL for studieprogram de forvalter.

Denne rapporten inngår i den årlige kvalitetsmeldingsprosessen.

Studieprogramevaluering

Hvert år:

Krav

Studieprogramleder skal hvert år gjennomføre en studieprogramevaluering der studieprogrammets indre kvalitet er hovedfokus. Studieprogramleder skal utarbeide en studieprogramrapport (se vedlegg 6 for mal) med forslag til handlingsplan og vurdering av hvorvidt programmet bør gjennomgå en mer omfattende evaluering. Rapporten sendes til dekan, og til FUS eller FUL for studieprogram de forvalter.

Tema

Læringsmålene: Er de oppdaterte og relevante? Oppnår studentene læringsutbyttet for programmet?

Emner og struktur: Er det enkeltemner som ikke bidrar tilstrekkelig til at studentene oppnår læringsutbyttet for programmet? Er det utfordringer i emner og struktur som kan løses gjennom å bytte ut eller justere rekkefølgen på emner? Hvordan er læringsmiljøet?

Behov for grundigere evaluering: Er det utfordringer som tilsier at studieprogrammet bør gjennomgå en grundigere evaluering?

Grunnlag

Emnerapporter, tidligere studieprogramrapporter og relevant statistikk. Eksempel på statistikk: søkertall, gjennomførings- og frafallsstatistikk og eventuelle spørreskjemaundersøkelser som har blitt gjennomført blant studenter, ferdige kandidater eller arbeidsgivere.

Minimum hvert 5. år:

Krav

Dekan skal minimum hvert femte år påse at det gjennomføres en periodisk studieprogramevaluering med innspill fra eksterne aktører. Dekan rapporterer til rektor i kvalitetsmeldingen

Tema

Den periodiske evalueringen skal vurdere studieprogrammets helhetlige kvalitet, strategisamsvar og samfunnsrelevans. Sentrale tema for evalueringen er rekruttering og arbeidslivsrelevans, studentenes gjennomføring, samt læringsmiljø og infrastruktur knyttet til programmet. «Kravspesifikasjon ved etablering av nye studieprogram» angir nødvendige forutsetninger som må ivaretas. Basert på de årlige studieprogram-evalueringene eller spesifikke utfordringer velges hovedfokus for den periodiske evalueringen. Den periodiske evalueringen skal gi grunnlag for å vurdere hvorvidt studieprogrammet skal videreføres i nåværende form, endres eller legges ned.

Grunnlag

Som for årlige studieprogramevalueringer, og i tillegg strategiplaner, relevante utredninger, nasjonale undersøkelser og lignende. I tillegg kan det være behov for å innhente målrettet datagrunnlag for det hovedfokus som er valgt for evalueringen.

Dekan har ansvar for at kvalitetssikring av fakultetets studieprogram gjennomføres i henhold til kravene over. Dekan skal sørge for at alle studieprogram har en studieprogramleder og et studieprogramråd. For å ivareta relevante kvalitetsaspekt, skal studieprogramrådet ha studentrepresentanter, vitenskapelig ansatte og administrativt ansatte. Studieprogramrådet skal også ha ekstern representasjon eller sørge for innspill fra eksterne aktører. Dekan har ansvar for å fordele ressurser til gjennomføring av studieprogrammet og kvalitetssikringsarbeidet.

Dekan vedtar handlingsplaner og følger opp disse. Dekanens vurdering av forslag og beslutning om tiltak sendes til studieprogramleder, berørte instituttledere og ved tverrfakultære studieprogram til samarbeidende dekaner. Dekan rapporterer til rektor gjennom den årlige kvalitetsmeldingen.

Læringsmiljøutvalget (LMU)* er et rådgivende organ for NTNUs styre og ledelse. LMU skal i samarbeid med ledelsen bidra til at universitetet utvikler et godt studiemiljø, bedre studentvelferd og et forsvarlig arbeidsmiljø for studentene. LMU rapporterer til styret i form av en årlig rapport om institusjonens arbeid med læringsmiljø, med råd til rektor om tiltak og oppfølging. Rapporten behandles også av rektor i den årlige kvalitetsmeldingsprosessen.

Forvaltningsutvalget for sivilingeniørutdanningen (FUS) og **Forvaltningsutvalget for de 5-årige lektorutdanningene (FUL)** er organisert under rektor. FUS og FUL skal ivareta den tverrfakultære koordineringen av sivilingeniørutdanningen og lektorutdanningen og utvikle felles kvalitetskrav for programmene. FUS og FUL vedtar studieplaner og læringsmål. Utvalgene skal i henhold til sine mandater påse at kvalitetsarbeidet blir fulgt opp og utarbeide en årlig rapport med vekt på kvalitetsforbedrende tiltak. Rapportene behandles av rektor i kvalitetsmeldingsprosessen.

Forskningsutvalget (FU) er et strategisk rådgivende organ for rektor og utvalget skal blant annet utvikle forskerutdanningen og ivareta forskningsetikk.

Utdanningsutvalget (UU) er et rådgivende utvalg for rektor innenfor utdanningsområdet, og skal gi råd til rektor om kvalitetssikring av utdanningsvirksomheten og den årlige kvalitetsmeldingen.

Rektor har ansvar for kvalitetssikring av utdanning ved NTNU. Rektor vedtar handlingsplan for kvalitetsutvikling og følger opp denne. Rektor rapporterer til styret gjennom den årlige kvalitetsmeldingen. Grunlaget for kvalitetsmeldingen er blant annet fakultetenes kvalitetsmeldinger til rektor, dialogmøter med fakultetene og studentene, samt råd fra Utdanningsutvalget, Læringsmiljøutvalget, Forvaltningsutvalget for de 5-årige lektorutdanningene (FUL) og Forvaltningsutvalget for sivilingeniørutdanningen (FUS).

Rektor gjennomfører læringsmiljø-, kandidat- og arbeidsgiverundersøkelser i 3-årssykluser.

* For fullstendige versjoner av utvalgenes mandat se vedlegg 7

Disse undersøkelsene tilrettelegges slik at fakultetene kan benytte data-grunnlaget i sine kvalitetssikringsprosesser.

NTNU har et Råd for samarbeid med arbeidslivet (RSA) hvor arbeidslivet blant annet kommer med råd og innspill til NTNUs utdanningsprofil og -tilbud for å møte fremtidens kompetansebehov.

Styret har ansvar for at NTNU har et system for kvalitetssikring av utdanning og at dette evalueres minimum hvert femte år. Styret vedtar hvert år NTNUs kvalitetsmelding og studieprogramportefølje. Grunnlaget for dette arbeidet er Rektors kvalitetsmelding til Styret og saken om studieprogramporteføljen, i tillegg til relevant datagrunnlag om NTNUs virksomhet og samfunnets behov.

Oppsummering av roller, ansvar og oppgaver

Studenter	Oppgave	Rapportering
<p>Har ansvar for å involvere seg i utviklingen av utdanningstilbud, undervisning og læringsmiljø.</p>	<p>Den enkelte student forventes å delta aktivt i evaluering gjennom å gi løpende tilbakemelding til referansegruppene for sine emner, og å delta i referansegrupper, spørreskjemaundersøkelser, møter med mer. Studenter i referansegrupper skal ha løpende dialog med alle emnets studenter og representere studentene i referansegruppemøter. Studenter i Studentdemokratiet skal representere studentene på alle nivå i organisasjonen.</p>	<p>Referansegruppen skal skrive referansegrupperapport med forslag til tiltak, som sendes emneansvarlig.</p>
Faglærer	Oppgave	Rapportering
<p>Skal gjennomføre undervisnings- og læringsaktiviteter som bidrar til at studentene oppnår lærings-utbyttet.</p>	<p>Skal ta opp med emneansvarlig faglige, pedagogiske og praktiske forhold som kan forbedre kvaliteten på emnet.</p>	
Emneansvarlig	Oppgave	Rapportering
<p>Har ansvar for planlegging, koordinering og gjennomføring av emnet.</p>	<p>Skal lede emneteamet. Skal ved hver gjennomføring av emnet gjennomføre en evaluering. Skal følge opp handlingsplan besluttet av instituttleder.</p>	<p>Skal for hver gjennomføring utarbeide en emnerapport med forslag til handlingsplan. Skal sende emnerapporten til nåværende studenter i emnet, instituttleder og studieprogramleder(e).</p>
Instituttleder	Oppgave	Rapportering
<p>Skal påse at kvalitetssikring av instituttets emner gjennomføres i henhold til kravene.</p>	<p>Skal påse at studieprogramledere får relevant grunnlag fra instituttet. Skal vedta handlingsplan og følge opp denne gjennom ressurstildeling og personalledelse.</p>	<p>Skal påse at kvalitetssikringsarbeidet dokumenteres og inngår i den årlige kvalitetsmeldingsprosessen.</p>
Studieprogramleder	Oppgave	Rapportering
<p>Skal lede studieprogramrådet og gi råd til dekan.</p>	<p>Skal i samråd med studieprogramrådet løpende vurdere kvaliteten i studieprogrammet. Skal følge opp handlingsplan besluttet av dekan.</p>	<p>Skal årlig utarbeide en studieprogramrapport med forslag til handlingsplan. Rapporten sendes til dekan og inngår i kvalitetsmeldingsprosessen.</p>

Dekan	Oppgave	Rapportering
<p>Har ansvar for at kvalitetssikring av fakultetets studieprogram gjennomføres i henhold til kravene.</p>	<p>Har ansvar for å fordele ressurser til gjennomføring av studieprogrammet og kvalitetssikringsarbeidet Skal vedta handlingsplan og følge opp denne.</p>	<p>Skal formidle handlingsplan til berørte studieprogramledere og instituttledere. Skal rapportere til rektor gjennom den årlige kvalitetsmeldingsprosessen.</p>
Læringsmiljøutvalget	Oppgave	Rapportering
<p>Er et rådgivende organ for NTNUs styre og ledelse.</p>	<p>Skal i samarbeid med ledelsen bidra til at universitetet utvikler et godt studiemiljø, bedre studentvelferd og et forsvarlig arbeidsmiljø for studentene.</p>	<p>Skal rapportere til styret i form av en årlig rapport om institusjonens arbeid med læringsmiljø, med råd til rektor om tiltak og oppfølging.</p>
Forvaltningsutvalgene (FUS/FUL)	Oppgave	Rapportering
<p>Skal ivareta den tverrfakultære koordineringen av sivilingeniørutdanningen og lektor-utdanningen.</p>	<p>Skal utvikle felles kvalitetskrav for programmene Skal i henhold til sine mandater påse at kvalitetsarbeidet blir fulgt opp.</p>	<p>Utvalgene rapporterer årlig gjennom kvalitetsmeldingen til rektor om arbeidet med kvalitetssikring og gjennomførte tiltak, og foreslår tiltak for rektor.</p>
Utdannings- og Forskningsutvalgene	Oppgave	Rapportering
<p>Er rektors rådgivende utvalg for utdannings- og forskningsområdene.</p>	<p>Skal rådggi rektor om kvalitetssikring av utdannings-virksomheten og om den årlige kvalitetsmeldingen.</p>	
Rektor	Oppgave	Rapportering
<p>Har ansvar for kvalitetssikring av utdanningen ved NTNU.</p>	<p>Skal vedta handlingsplan og følge opp denne.</p>	<p>Skal rapportere til styret gjennom den årlige kvalitetsmeldingen.</p>
Styret	Oppgave	Rapportering
<p>Har ansvar for at NTNU har et system for kvalitetssikring av utdanning.</p>	<p>Skal hvert år vedta NTNUs kvalitetsmelding. Skal minimum hvert femte år påse at NTNUs system for kvalitetssikring av utdanning evalueres.</p>	

4. Plan-, rapport- og oppfølgingsprosess

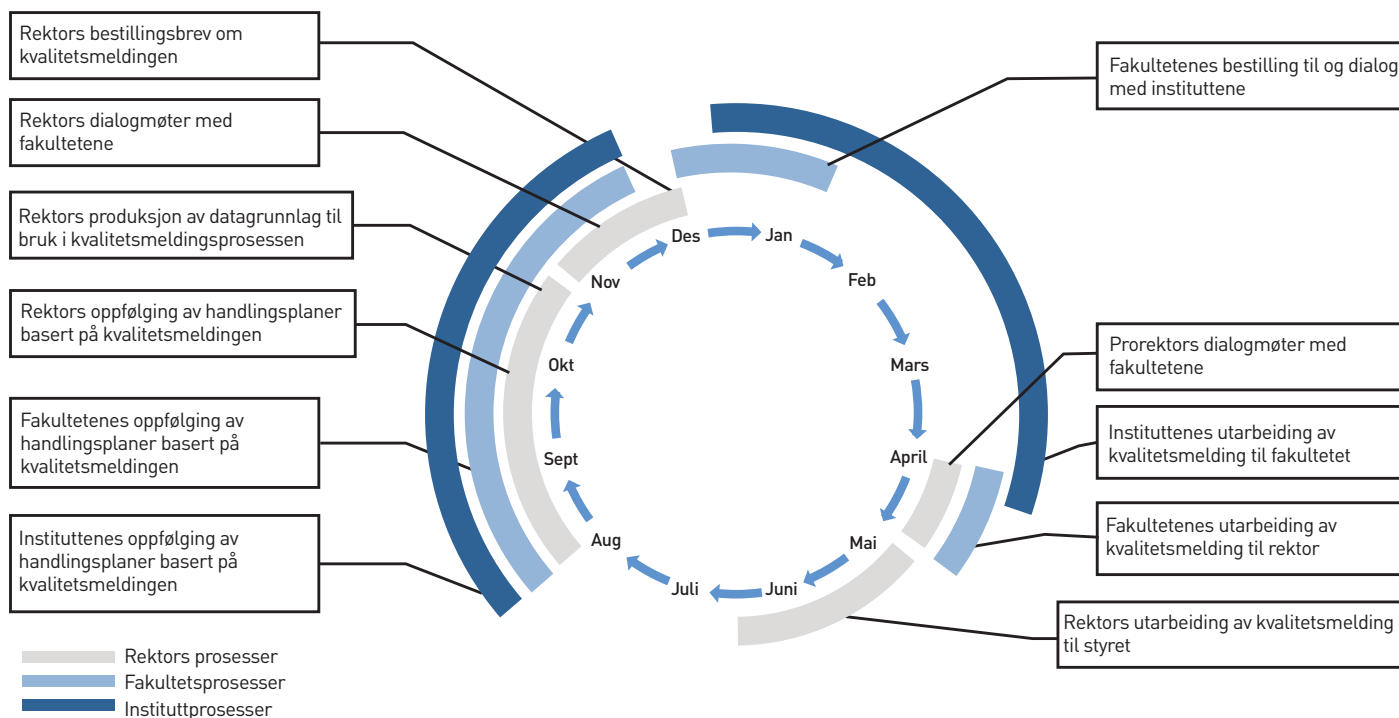
Oppfølging av kvalitetssikringsarbeidet er en del av virksomhetsstyringen på NTNU. Den årlige kvalitetsmeldingen til styret er et viktig redskap i NTNUs system for kvalitetssikring av utdanning og for arbeidet med utdanningskvalitet i organisasjonen.

Arbeidet med kvalitetsmeldingen bygger på dialog-, rapporterings- og oppfølgingsprosesser gjennom alle nivå i organisasjonen og skaper slik sammenheng i NTNUs kvalitetssikringsarbeid.

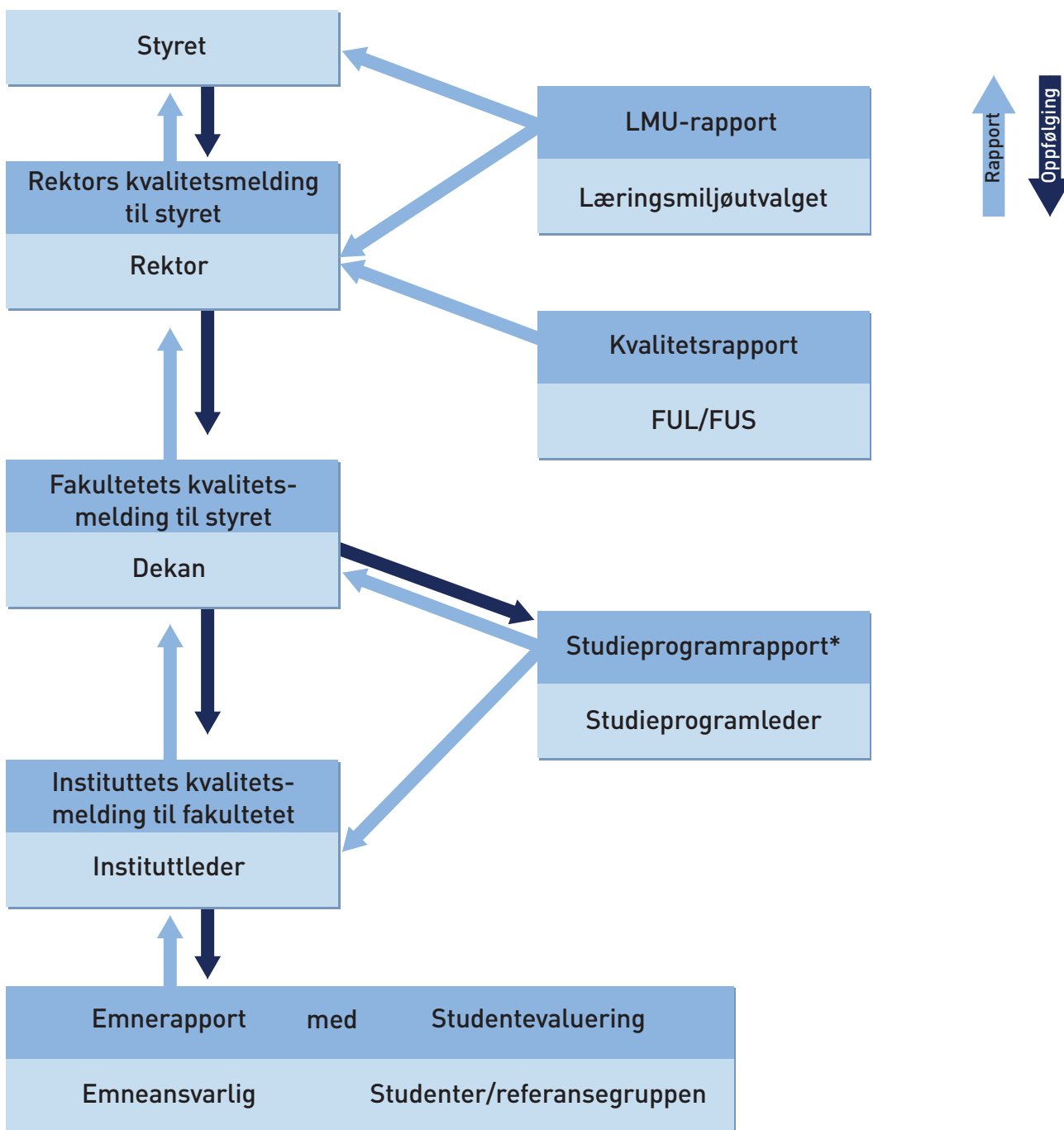
Rektor utarbeider årlig felles grunnlagsdata på studieprogram- og fakultetsnivå som benyttes i kvalitetsmeldingsprosessen. Kvalitetsmeldingen beskriver virksomheten i kalenderåret og prosessen er gjennomgående: institutt og fakultet analyserer kvaliteten i sine emner og studieprogram og hvilke nødvendige tiltak det fordrer på institutt- og fakultetsnivå og eventuelt Rektor-nivå. Sammen med meldinger fra FUS, FUL og LMU utgjør fakultetenes meldinger grunnlag for Rektors kvalitetsmelding for NTNU, som legges fram for NTNUs styre.

Årshjulet nedenfor viser kvalitetsmeldingsprosessen på NTNU:

Årshjul for kvalitetsmeldingsprosessen

Figuren nedenfor viser prosessen for rapportering og oppfølging gjennom vedtak og handlingsplaner i NTNUs system for kvalitetssikring av utdanning:

* Studieprogramleder rapporterer til dekan eller til instituttleder avhengig av hvor oppgavene knyttet til kvalitetssikring av studieprogram er delegert.

Vedlegg:

- 1) Lokale bestemmelser med relevans for kvalitetssikring av utdanningen
- 2) Felles standard for NTNUs ph.d.-utdanning
- 3) Modeller for ledelse av studieprogram
- 4) Referansegruppemetodikk
- 5) Mal for emnerapport
- 6) Mal for studieprogramrapport
- 7) Utvalgsmandat

